

Asia: VN/1364/2022

Lausuntopyyntö hallituksen esityksestä laiksi valtion tutkimus- ja kehittämistoiminnan rahoituksesta vuosina 2024-2030

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Helsingin yliopisto tukee ehdotusta laiksi valtion tutkimus- ja kehittämistoiminnan rahoituksesta vuosina 2024–2030. Helsingin yliopisto pitää valtioneuvoston ehdotusta tarpeellisena sekä sen tavoitteiden osalta suurilta osin toimivana.

Lain pohjana on parlamentaarisen TKI-ryhmän työ, jossa etsittiin keinoja t&k-rahoituksen tason ja ennustettavuuden kasvattamiseksi. Kuten työryhmän loppuraportissa todetaan, tutkimuksella ja innovaatiotoiminnalla on ratkaiseva merkitys Suomen tuottavuuden kasvussa, elinkeinoelämän uudistumisessa ja hyvinvoinnin luomisessa.

Helsingin yliopisto on pitänyt kansallisesti asetettua tavoitetta päästä tutkimus- ja kehittämistoiminnan 4 % BKT-osuuteen erittäin tärkeänä. Yliopisto onkin tehnyt merkittäviä omia panostuksia innovaatiotoimintaan ja yrittäjyyteen, jotta tieteen tuloksia saataisiin entistä paremmin yhteiskunnan käyttöön.

Yliopiston näkemyksen mukaan nyt ehdotettu rahoituslaki vastaa pääosin hyvin tavoitteeseen parantaa valtion tutkimus- ja kehittämistoiminnan rahoituksen ennakoitavuutta ja pitkäjänteisyyttä sekä nostaa julkisen rahoituksen määrää.

Rahoitukseen uudelleenohjaaminen leikkaamisen sijaan

Helsingin yliopiston näkemyksen mukaan lakiluonnoksen ehdotus tehdä valtuuksien ja määrärahojen vuosittainen korotus tarpeen vaatiessa säädettyä pienempänä tulisi poistaa luonnoksesta.

TKI-rahoituslakia ollaan säätämässä suhteellisen lyhyelle ajanjaksolle, kahdeksalle vuodelle ja vain kahdelle hallituskaudelle. Sekä tutkimus- että kehittämis- ja innovaatiotoiminnan aikajänteet voivat olla melko pitkiä. Ottaen huomioon lain perusteissa mainitun ennakoitavuuden ja johdonmukaisuuden Helsingin yliopisto ei pidä rahoituksen vähentämistä järkevänä toimenpiteenä. Sama pätee tilanteeseen, jossa yritykset suhdanteista johtuen joutuisivat vähentämään investointejaan: juuri sellaisessa tilanteessa julkisten TKI-investointien ylläpitäminen olisi tärkeää toiminnan edellytysten ennakoitavuuden näkökulmasta.

Korotuksen vähentämisen sijaan tarkoituksenmukaiselta vaikuttaa ehdotus siitä, että valtuuksia ja määrärahoja voidaan kohdentaa uudelleen tavalla, jonka arvioidaan paremmin edistävän yksityisen sektorin investointeja tutkimus- ja kehittämistoimintaan. Uudelleen kohdentaminen olisi myös tarkoituksenmukaisempi tapa edistää Euroopan unionin nk. Barcelonan tavoitteiden mukaista rahoitussuhdetta.

*Yliopistoilla laajempi rooli kuin vain sovellettavaa tietoa tuottava yrityskumppani *

Laissa säädettäisiin myös valtion tutkimus- ja kehittämistoiminnan rahoituksen pitkäaikaisen suunnitelman laatimisesta. Suunnitelma parantaa TKI-politiikan pitkäjänteisyyttä, kunhan varmistetaan että suunnitelmaa ei täysin uusita hallituskausittain vaan että se pysyy toiminnan ylätasoa linjaavana, pidemmän aikavälin suunnitelmana. Keskeisten sidosryhmien, kuten korkeakoulujen osallistaminen suunnitelman tekoon on tärkeää.

Helsingin yliopisto näkee rahoituslain hyödyllisenä paitsi pitkäjänteisyyden osalta, myös koska sillä on mahdollisuus yhdessä rahoitussuunnitelman kanssa tukea yliopistojen ja tutkimuslaitosten korkealaatuista tutkimustoimintaa, lisätä ja tiivistää yliopistojen yritysyrityksiä, edistää tutkimustulosten kaupallistamista sekä muuta hyödyntämistä ja synnyttää uusia tutkimukseen pohjaavia yrityksiä. Tämän lisäksi määrätietoinen politiikka tullee lisäämään tutkijoiden ja yliopistojen hyödyntämisaamia.

Yliopisto pitää tärkeänä, että rahoituslaki mahdollistaa TKI-rahoituksen suuntaamisen myös yliopistojen perusrahoitukseen.

Toimivaa TKI-järjestelmää ei voi rakentaa ilman kestävästä yliopistorahoitusta. Vain tuoreimman tutkimustiedon avulla yhteiskunta pystyy synnyttämään urauurtavia keksintöjä ja kouluttamaan osaajia, joilla on edellytykset muuttaa maailmaa. Yliopisto kehottaakin varmistamaan, että

rahoituslailla ja -suunnitelmalla voidaan vastata uutta tietoa tuottavan tutkimuksen tarpeisiin sekä lisääntyviin osaamis- ja koulutustarpeisiin.

Yliopisto haluaa myös kiinnittää huomiota siihen, että sen lisäksi että yliopistojen mahdollisuus korkeatasoisen tutkimustoiminnan tekemiseen ja TKI-toiminnan yhteistyön tiivistämiseen yritysten ja muiden yhteiskunnan toimijoiden kanssa on turvattava, on myös tarpeen varmistaa tutkimustulosten tehokkaampi kaupallistaminen ja hyödyntäminen sekä taloudellisesti että laajemmin yhteiskunnan hyödyksi. Tässä yliopistot ovat organisaatioina avainroolissa.

Yliopistot onkin nähtävä aitona ja merkittävänä osana kehittämis- ja innovaatiojärjestelmää sekä innovaatioiden laadun kasvattajina – ne toimivat TKI-ketjun jokaisella portaalla. Resursointia tarvitaan esimerkiksi yliopistojen ympärille kerääntyviin osaamiskeskittyymiin sekä niiden omiin kaupallistamistoimintoihin, joita yliopistot nyt rahoittavat satunnaisesti omien strategioidensa mukaan. Näin vahvistettaisiin yliopistojen kykyä toimia uusien innovaatioiden ja tutkimuslähtöisen liiketoiminnan vauhdittajina ja synnytettäisiin kaupallistamisen, innovoinnin ja yrittäjyyden osaamista uusille aloille.

Ehdotetussa laissa säädettäisiin valtion talousarvion tutkimus- ja kehittämistoimintaan tarkoitetuista määrärahoista. TKI-politiikan onnistumiseen vaikuttavat kuitenkin valtionhallinnon politiikkatoimet laajasti. Esimerkiksi tutkimusta säätelevän lainsäädännön mahdollistavuudessa on puutteita (mm. toisiolaki), jotka tulisi yliopiston näkemyksen mukaan korjata pikaisesti toimintaympäristön parantamiseksi.

Jouni Hirvonen

Vararehtori

Remes Tanja
Helsingin yliopisto